

Eğitim ve Öğretim Sistemine ilişkin Genel Değerlendirme

Giriş

Ülkemizde, işkolumuzda ve sendikal hayatımızda yaşanan ekonomik, siyasal ve sosyal sorunların içinde bir eğitim-öğretim dönemi daha yaşanıyor. Sorunlar ve sıkıntılar yumağı içinde yeni dönemi yaşayan eğitim emekçilerine, velilere ve öğrencilere sabırlar dilemek gerekiyor.

Eğitim sistemimiz, çalışanların aldığı sefalet ücreti, sağlıksız çalışma ortamı, kalabalık sınıflar, derslik ve öğretmen açığı, öğretmen yetiştirmede görülen aksaklıklar, altyapı yetersizliği, tayin ve terfilerde yaşanan keyfilik ve benzeri sorunların kıskacında bunalmaktadır.

Her alanın kendine özgü sorunları ve sorunlara ilişkin çözüm önerileri olacağı açıktır. Ancak, ülkemizin genel anlamda yaşadığı ekonomik, siyasal ve sosyal sıkıntıların, farklı alanları ortak paydalarda birleştirdiği de bir gerçektir.

Ülkemizi bir bütün olarak ve derinden etkileyen ekonomik kriz, eğitimde diğer alanlara oranla daha sarsıcı sonuçlara yol açmaktadır. Çünkü, eğitim bir ülkenin yönelimlerini ve geleceğini simgelemektedir. Ülkemizin geleceğine, çocuklarımızın yarınlarına göstereceğimiz hassasiyet, eğitim konusuna göstereceğimiz hassasiyetle paralellik arz etmektedir.

Eğitimin mevcut durumu, yıllar itibariyle biriken ve bir türlü çözüme kavuşturulmayan sorunlar, ülkenin yönelimleri-

ni olumsuz bir noktaya taşımakta ve geleceğimizi belirsizleştirmektedir. Geçmişini değiştirebilmek olanaklı değildir ama geçmişte yaşananlardan ders çıkartarak geleceğe yön vermek mümkün olabilir.

"Üç maymunu oynayarak" sorunların üstesinden gelinmeyeceği açıktır. Ülkemizdeki yaklaşım ne yazık ki, "Şu okullar olmasa eğitim ne kolay idare edilirdi" anlayışından güç almaktadır. Bu vurdumduymaz ve kolaycı yaklaşım eğitim felsefesi haline getirilmiştir.

Bu güne kadar eğitim alanının sorunlarını gidermek doğrultusunda 'bir arpa boyu yol' alınamamıştır. Her dönem başında yapılan 'hamasi' konuşmalar, zamanla yerini vurdumduymazlığa bırakmakta, eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu köklü değişiklikler 'bir başka bahara' kalmaktadır.

Eğitim Sen 120 bin üyesiyle eğitim iş kolunun en güçlü sendikasıdır. Eğitim Sen, grevli-toplu sözleşmeli, demokratik bir sendika yasası talep etmektedir. Çünkü, eğitim emekçisi hem kendi sorunlarını hem de eğitimin genel sorunlarını ancak güçlü ve yaptırımı olan örgütlülükler aracılığıyla çözebileceğinin farkındadır.

Eğitim Sen ekonomik, demokratik, akademik, sosyal, siyasal, kültürel, hukuksal, mesleki ve özlük hakları koruyup geliştirmek, yaşama ve çalışma koşullarını insana yakışır bir düzeye çıkartmak istiyor; ülkemizin aydınlık geleceği için bilimsel, demokratik, laik ve parasız eğitim sisteminin yerleşmesini amaç ediniyor.

Eğitim emekçileri sefalet ücretiyle yaşamaktadır. Yaşanan son ekonomik kriz eğitim emekçisinin bir kat daha yoksul-

(aşmasına neden olmuştur. Bütçeden eğitime ayrılan payın % 40 devalüasyonla reel olarak değer kaybına uğraması, zaten bitme noktasına gelen eğitim yatırımlarının tamamen durmasına yol açmıştır. Alt yapı eksikliği, araç gereç yetersizliği, derslik ve öğrenci sayısındaki uyumsuzluğun getirdiği sorunlar bir sonraki yıla artarak devredilmektedir.

Norm kadro ve 8 yıllık eğitim uygulamasında yaşanan karmaşa devam etmektedir. 8 yıllık eğitime geçilmesinin olumlu bir adım olduğunu daha önce tespit etmiş ama uygulamadaki aksaklıkları ve yapılması gerekenleri aktarmıştık. 8 yıllık eğitimin başarılı olmasının önkoşulu devletin eğitime bakiş açısının değişmesi, kaynak aktarımının sağlanması, her türlü ihtiyacın giderilip, bilimsel gereklerin yerine getirilecek bir zemin oluşturulmasından geçmektedir.

Ülkemizdeki eğitim, evrensel insan hakları, uluslararası kabuller ve eğitim biliminin gereklerinden uzaktır. Baskıcı, otoriter ve yasakçı bir anlayış sistemi belirlemektedir. Sistem, kişilikleri bastırılmış, özgüvenini kaybetmiş, itaatkar, tek tip düşünen, düşündüğünü söyleyemeyen, soru sormaktan ve sorgulamaktan korkan bireyler yetiştirmektedir.

Öğretmen yetiştirme modeli için de aynı tespitlerin yapılması mümkündür. Öğretmen yetiştiren fakülteler, olumsuzlukların tipik şekilde yaşandığı kurumlardır. Öğretmen yetiştirme modelinde görülen aksaklıklar, eğitim hanesinde olumsuz olarak yer almaktadır.

Öğrencilere bilgiye ulaşmanın yöntemlerini öğretmekten çok, öğrenciler adeta bilgi hamalı gibi görülmekte ve geleceği açısından anlamı olmayan konuları ezberlemeye mahkum edilmektedir. Öğrenciler eleyici ve ezberci bir tarza

mahkum edilmekte, sınav sıkıştırması içinde okul yıllarını tamamlamaktadır.

"Karne sendromu" olarak tanımlanan ve her karne dönemi basına yansıyan olaylar eğitim sistemimizin dramatik yönüne işaret etmektedir. Bu olaylar, öğretmenlere ve velilere büyük görevler düştüğünü göstermektedir.

Başarının kıstası not değildir. Çocukları karne üzerinden baskı altına almak, çocuklar arasında kıyaslama yapmak altından kalkılamayacak sorunlara yol açmaktadır. Eleştiriler ve uyarılar, çocuklarda güvensizliğe ve aşağılanmaya yol açmayacak bir yöntem ve söylemle yapılmalıdır. Eğitim sisteminin yıllara dayanan olumsuzluklarının sorumlusu çocuklarımız değildir.

Servis ve okul önlüğü konusu başat sorun olarak eğitimin bir başka aksayan yönünü gözler önüne sermektedir. Öğrenci servisleriyle ilgili açılan ihaleler ve ihaleler sırasında yaşanan gerginlikler, mafya vari ilişkiler kamuoyunun gözleri önünde yaşanmaktadır.

Öğrenci taşıyan araçların kalitesi ve kapasitesi her zaman tartışma konusu olmuştur. Okul önlükleri konusu pek çok soru işaretlerini beraberinde taşımaktadır. Önlüklerin sık sık değiştirilmesi ve satışların anlaşmalı mağazalardan yapılması tereddütle karşılanmalıdır. Ne yazık ki, bakanlık bu iki sorunda da atıl durumda kalmakta, haksız kazanç elde edilmesini izlemekle yetinmektedir.

Bu yıl yaklaşık 1.5 milyon öğrenci üniversite sınavına girdi ve bu öğrencilerin ancak yüzde 15'i 4 yıllık lisans eğitimi görmeye hak kazandı. Eğitim sistemi üniversite kapılarında

yiğilmaya ve sonrasında işsiz üniversite mezunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki sağcı-gerici kadrolaşma milli eğitim politikasını belirlemede, ırkçı-gerici ve şoven bir anlayış başta ders kitapları olmak üzere sisteme yön vermektedir. Ders kitapları konusunda büyük sorun yaşanmaktadır. Kitaplar demokratik, bilimsel ve laik öğeler yerine ezberci, gerici, ırkçı ve cinsiyetçi yönlendirmelerle doludur. Kitaplar içerik ve biçimsel olarak yeniden ele alınmalıdır. Ders kitapları, sendika ve üniversite temsilcilerinin de bulunduğu bir kurul tarafından çağa uygun bilgilerle donatılmalıdır. En önemlisi de kitaplarının sık sık değiştirilmesi önlenmelidir.

Kitapçığın ekinde de görüleceği gibi Türkiye, Gayri Safi Milli Hasılası'ndan ve bütçesinden eğitime ayırdığı pay, okuryazarlık ve okullaşma oranı, öğrenci sayısı ile okul ve derslik sayısı arasındaki orantı, kişi başına düşen eğitim harcaması bakımından dünya ortalamalarının çok gerisindedir. Temel ihtiyaçları karşılamaktan uzak olan Türkiye, eğitimde küme düşmüştür. Kitapçığın ekinde yer alan tabloların araştırmacılar için iyi bir kaynak oluşturacağını düşünüyoruz.

Öğretmen Yetiştirme, İşe Alma, Ücret Durumu ve Norm Kadro

2000-2001 eğitim öğretim yılının en önemli sorunu öğretmen alımlarında yaşanan durağanlık oldu. Özellikle belli branşlarda (İng. Ed. Mat. gibi) öğretmen açıkları sözleşmeli öğretmenler ile kapatıldı. Yıl boyu ataması yapılan 26 bin

öğretmen, açığı kapatamadı. 2001-2002 eğitim yılında ataması yapılacağı söylenen 30 bin öğretmenin de açığı kapatması mümkün değildir.

Öğretmen konusunda olduğu gibi yardımcı personel çalıştırmada da sözleşmeli personel tercih edildi. Sadece İstanbul'da 7 binin üzerinde sözleşmeli yardımcı personel çalıştırıldığına göre, bu rakamın Türkiye genelinde onbinleri bulduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen yetiştirme, işe alma ve atamalara ilişkin tartışmalar tüm sıcaklığıyla sürmektedir. Sözleşmeli öğretmen çalıştırma ile birlikte esnek zamanlı (birden çok okulda çalışma) çalıştırma eğitim emekçilerinin yaşamının önemli bir parçası oldu.

Norm kadro yönetmeliği ile binlerce eğitim emekçisi en temel insan haklarından yoksun bırakıldı. Aileler parçalandı. Yapılan yanlışları düzeltmek adına öğretmenler birkaç okulda birden görevlendirilerek nitelik ve kalite düşürüldü. Asker, polis, bürokrat eşleri norm kadro dışında tutularak eşitsizliğe ve adaletsizliğe yol açıldı.

Bugün Türkiye'de yürütülen öğretmen yetiştirme yöntemleri ile öğretmen açıklarını kapatmak olanaklı değildir. Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim programları öğrenciyi merkeze alan öğrenme tekniklerine göre düzenlenmelidir.

Kasım ve Şubat aylarında ortaya çıkan ekonomik kriz zaten büyük bir geçim sıkıntısı içinde bulunan eğitim emekçilerinin daha da yoksullaşmasına neden olmuştur. Her bir eğitim emekçisinin ücretinde yüzde 60'a varan kayıp oluşmuştur.

Eğitim alışanlarının 2000 Yılı Temmuz Ayı Gelir Durumu

Derecesi	Aldığı Maaş (TL.)	Dolar	DM.
1/4	282.980.000	433	940
4/2	240.000.000	367	797
5/1	219.000.000	335	727
9/3	207.000.000	316	687
16 yıllık hizmetli	160.320.000	245	531
10 yıllık memur	1 50.000.000	229	498

Eğitim alışanlarının 2001 Yılı Temmuz Ayı Gelir Durumu

Derecesi	Aldığı Maaş (TL.)	Dolar	DM.
1/4	397.000.000	283	610
4/2	340.000.000	242	523
5/1	320.000.000	228	492
9/3	270.000.000	193	415
16 Yıllık Hizmetli	185.000.000	132	285
10 Yıllık Memur	1 70.000.000	122	261

Eğitim alışanlarının 2000-2001 Yılı Temmuz Ayı Gider Durumu

Giderler	2000 Temmuz	2001 Temmuz
Kira	150.000.000	250.000.000
Yakıt	40.000.000	60.000.000
Mutfak	205.000.000	280.000.000
Elektrik-Su-Telefon	40.000.000	60.000.000
Diğer (yol,giyim,kırtasiye)	70.000.000	105.000.000
Toplam	505.000.000	755.000.000

Eğitimde Kadrolaşma

Devlete bağlı bütün kurumlarda olduğu gibi, eğitim alanında da ırkçı-gerici bir kadrolaşma mevcuttur. Özellikle 12 Eylül askeri rejimi dönemi ve sonrasında yöneticilik görevlerine atama ve yükselmelerde siyasal ve ideolojik tercihlerin (Türk-İslam sentezci) belirleyici olduğu bilinmektedir. Okul müdürlüğünden, bakanlığın en üst kademesine kadar eğitim kurumlarının bütün kademelerine çoğunlukla bu nitelikte kişiler atanmıştır.

Kadrolaşmanın temelinde eğitim sisteminin önemi yatmaktadır. Eğitime hakim olan anlayışın Türkiye'ye de hakim olacağı açıktır. Bu durum özellikle sağcı partilerin iştahını kabartmıştır. Sağcı partiler eğitimin her kademesine nüfuz etmeyi neredeyse birincil görev saymışlar ve yıllar itibariyle bunun gereklerini yerine getirmişlerdir. Sonuç almadıklarını da söylemek mümkün değildir.

Kadrolaşmanın bir başka nedeni de kişisel çıkar sağlamak, kuruma ait belirleyici mevkilerde olmak ve yandaşlara kamunun olanaklarını peşkeş çekmek isteğidir.

Dikkat edilecek olursa koalisyon hükmetlerinin kuruluş aşamalarında, partilerin öncelikle pazarlık konusu yaptığı bakanlıkların başında Milli Eğitim Bakanlığı gelmektedir. Bunun nedeni açıktır. Eğitim, bir toplumun geleceğinin şekillenmesinde önemli bir olgudur. Ders programlarından, ders kitaplarına, eğitim süreci ile ilgili kararlardan uygulama aşamalarına kadar bir çok erki elinde tutmak, belirleyici olmak, siyasal anlamda öngörülen birey ve toplumsal yapılanma için hayati derecede önemlidir.

Burada şunu özellikle belirtmek gerekiyor. Özelleştirme yönelimiyle birlikte okullar, eğitim kurumları büyük paraların döndüğü birer işletme haline almıştır. Servisler, dergi, kitap, zorunlu bağış yoluyla sağlanan paralar ve öğrencilerden bir çok biçimde alınan paralar bir çok kişinin iştahını kabartmıştır. Buna ulaşma, bundan yararlanma bir başka kadrolaşma nedeni olarak görünmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda daha çok gerici ve çağdışı zihniyete sahip kadrolar işbaşındadır. Zaman zaman bakanlar değişse de bakanlıkta oluşturulmuş kadro eğitim politikalarının belirlenmesinde etkili olmaktadır. Bunun sonuçlarını bugün bütün Türkiye toplumu yaşamaktadır.

Ekonomik, sosyal ve siyasal bir çok sorunun temelinde eğitimin niteliği ve düzeyinin düşüklüğü yatmaktadır. Salt siyasi ve ideolojik tercihlerle yapılan atamalar, eğitim biliminin gerekleri doğrultusunda davranan yöneticiler değil, kendi siyasi beklentileri doğrultusunda davranan, ona göre karar veren bir yönetici kitlesi yaratmıştır. Bu durum eğitim yöneticisi düzeyini düşürmüştür. Yaptığı işin gereklerini, sorumluluklarını önemsemeyen bir yönetici profili ortaya çıkarmıştır. Partizanca davranışlar yaygınlaşmış, iş barışı ve iş verimi düşmüştür.

Eğitimde bilimsel yöntem, gelişme ve demokratik ilişkiler yerine, otorite, itaat ve kapalılık amaç haline gelmiştir. Partizanca yapılan atamalar, eğitim alanında gerekli değişim ve yenilenmeyi kavramış kişilerin bu alandan uzaklaştırılması gibi bir sonuç da getirmiştir.

Kadrolaşmayı önlemenin yolu, adil ve eşit bir temelde iş alma, tayin-nakil ve yükselme düzenlemesi (yasa ve yönetmelikler) yapmaktan geçmektedir. Bu çerçevede objektif

kriterler belirlenmelidir. Öğrenim durumu, liyakat, deneyim, başarı, herkese eşit uygulanan başka kriterler. Siyasal erki elinde bulunduranların keyfiyetine yer verecek bütün boşluklar kapatılmalıdır. Yani sübjektifliğe dayanan ölçütlerin atama ve yükselmelerde etkisi olmamalıdır. Objektif ölçütlerle belirlenmiş kişiler arasından, o kurumdaki çalışanların seçme hakkını gözeten bir yönetici belirleme anlayışı yabana atılmamalıdır.

MEB yönetimi elbette demokratik olmalıdır. Bu bizim açımızdan tartışılmaz bir durumdur. MEB örgütlülüğü katılımcı, hantallıktan arındırılmış, insan kaynaklarını verimli kullanan bir yapılanmaya kavuşturulmalıdır. Demokrasiyi içsel leşti rrrn iş, eğitim biliminin gereklerini kavramış kişiler demokratik mekanizmaların işletildiği bir zeminde yönetim kademelerinde yer almalıdır.

Eğitimde Yeni Yaklaşımlar

(MLO) Müfredat Laboratuvar Okulları

Müfredat Laboratuvar Okulları (MLO) eğitim sisteminde çok tartışılan uygulamalardan birisidir.

MLO, 76 lise türü olan eğitim sistemimizde 77. tür olarak sisteme dahil edildi. Kredili ve kredisiz toplam 209 tane ML Okulu açılarak eğitim yarışına katıldı. ML Okulları eğitimde olanak eşitliğini olumsuz yönde etkiledi.

Bu okullarla amaçlanan, sermayenin gereksinme duyduğu işgücü kapasitesini bilişim teknolojisi ile iç içe geçirecek yetiştirmektir. Bu durum, ML Okullarını ayrıcalıklı okullar durumuna getirmektedir.

ML Okulları, paralı eğitime geçilmesine yönelik bir uygulamadır; rekabet ortamının, öğrenme ortamına taşınması anlamına gelmektedir. MLO yapısal olarak, kapitalist ekonomiye uyum programlarının özüne uygun geliştirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı yozlaşan eğitim sistemini değiştirmek yerine, ırkçı-gerici programları süslü yamalarla yeniden sunmakta, sistemi demokratikleştireceği yerde "eskiyi" yeni terimlerle gizlemeye çalışmaktadır.

Ülkemiz IMF direktifleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmaya çalışılıyor. Yeniden yapılandırmanın bir ayağını da eğitim oluşturuyor. Eğitimde halkın ihtiyaçları değil, uluslararası tekellerin çıkarları belirleyici bir rol oynuyor.

Bu çerçevede ML Okullarının, 1993 yılından itibaren Dünya Bankası tarafından finanse edildiğine dikkat çekmek gerekiyor. Ancak, zaman içerisinde finansmanın tamamen veliler üzerinden çözülmeye çalışılması da dikkat çekilmesi gereken bir başka noktayı ifade ediyor.

Projenin amacı, eğitimde kaliteyi arttırmak, gelişen teknolojiyi eğitimde etkin bir biçimde kullanmak, kaynak kullanımında daha verimli olmak şeklinde tanımlanıyor; bu yolla eğitimin özelleştirilmesi amacı gizlenmeye çalışılıyor.

Sözleşmeli öğretmen uygulamasını getirmesi MLO'nun en çarpıcı özelliği sayılmalıdır.

Sözleşmeli öğretmen uygulamasıyla amaçlanan iş güvencesini ortadan kaldırmak ve sendikasızlaşmayı sağlamaktır. Sözleşmeli öğretmenin iş kaygısından kaynaklı olarak, han-

gi oranda katılımcı olacağı ve düşüncesini özgürce ifade edip edemeyeceği tartışmaya açıktır.

Projede öğretmenin gelişmeleri yakından takip etmesi ve kendini geliştirmesinden söz ediliyor. Ancak, temel ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlanan öğretmenin branşı ile ilgili yayınları, araç ve gereçleri takip etmesi ve edinmesinin mümkün olup olmadığı yanıtlanması gereken bir soru olarak durmaktadır.

Eski yönetmelikler, bürokratik, hiyerarşik ilişkiler, ücret sistemi aynen devam ederken yeni çözümlerin üretilmesi olanaklı değildir.

MLO projesinin finans boyutunun sosyal, kültürel etkinliklerden ve başlılardan sağlanması öngörülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın genel bütçe içindeki payı ciddi oranlarda arttırılma yoluna gidilmeyip, eğitim finansmanını velilere yüklemek, eğitimin özelleştirilmesinin ilk adımı olarak görülmeli ve bu dayatmaya karşı çıkılmalıdır. Projeye bir taraftan eğitimde özelleştirmenin adımları atılırken, bir taraftan da öğretmen para peşinde koşan tahsildar konumunda bırakılmaktadır.

Eğitimin her kademesinde demokratikleşme sağlanmadan MLO projesinde iddia edilen katılımıcılığın uygulanması mümkün değildir. MLO'nun katılımıcılığı ise demokratik mekanizmaların işletilmediği, söz, karar, yetki ayağının olmadığı göstermelik bir katılımıcılıktır. Her şeyden öte öğretmen MLO projesi dersleri dışında ücretsiz olarak fazla mesai yapmaya zorlanmaktadır. Angaryanın olduğu bir uygulamanın demokratik olduğunu söylemek ne derece doğrudur.

Toplam Kalite Yönetimi

Toplam kalite yönetimi olarak tartışılan uygulama ise, ticari işletmelerde kullanılan verimlilik yöntemidir. Okullar ve okul ortamları birer ticari işletme gibi görülüp okul yöneticileri işletme yönetimi eğitimine alınıyor. (1100 okul müdürü bu eğitime alındı.) Öğrenciler, veliler, müşteri bilgi ise pazarlık konusu olan meta olarak görülüyor. (Anlayış, ne kadar çok ekonomik katkı, o kadar iyi eğitimidir.)

Toplam kalite ile ilgili bölümde en az maliyet ve emekle en iyi sonuç alınması hedefinden söz ediliyor. Bu sermayenin ilkesi ve hedefidir. Özel sektörde olduğu gibi maliyeti azaltarak ucuz işgücü sağlayıp, öğretmenlerin düşük ücretle çalışması, işsiz kalması amaçlanmaktadır.

Amaç, eğitimin piyasa koşullarında belirlenmesi, piyasa koşullarının eğitime yerleştirilmesi, bilginin bir ürün gibi algılanıp yararlananlara satılmasıdır. İstenilen okul öğrenme ortamlarında kişinin bütün enerjisini ve düşüncelerini verimliliğin yükseltilmesinde kullanmasıdır. Okulların bir sanayi ürünü satan işletme gibi görülmesi ve yönetilmesi okulları asıl işlevinden uzaklaştırmaktadır.

Eğitim Bölgeleri (Okul Geliştirme Modeli)

Demokratik eğitim kurumları içinde geliştirildiği söylenen "Okul Geliştirme Modeli" bütün eğitim bileşenlerini büyük yanılsamalara itmektedir. Kuramı ortaya atanlar bile hayal kırıklığına uğramaktadır. Uygulama ile "yerel bütün kaynakların okul için toplanması, eğitimde rasyonelliğin arttırılma-

sı" hedeflenmektedir. Yönetimi merkezden yerellere terk etme, yerelleşme demokratikleşme değildir. Kaynakların toplanması merkezleştirilirken dağıtımı eşitlik içinde yapılmaktadır.

Okul yönetimine katılım demokratik gibi gösteriliyor; bu durumda yanıltıcıdır. Kaldı ki; bütün yerel yerleşim birimleri aynı kaynaklara sahip değildir. Demokratik eğitim kuramları ile uzaktan yakından ilişkisi yoktur. Ayrıca demokratik eğitim, bütün kurumları ile işleyişte üretenlerin yönetime katılması, bileşenlerin eğitimin her aşamasında söz, yetki ve karar sahibi olmasıdır. Getirilen uygulama ile yetkiler merkez okullarda toplanmakta, merkez okullar yönetimi diğer okulların yönetimleri üzerinde baskı unsuru olmaktadır. Zümre öğretmenler kurulu toplantıları ile neyin, nasıl yapılacağı tartışılmakta ancak geliştirmeye yönelik kararlar alınamamaktadır. Oysa katılımın demokratik, eğitim öğretim programlarının, ders konularının ve bütün ders araçlarının öğrenci merkezli, öğrenmeyi öğreten nitelikte olması gerekmektedir.

MLO, Toplam Kalite ve Eğitim Bölgeleri'yle; öğretmenler ders dışında ücretsiz olarak fazla çalışmaya zorunlu bırakılıyor. Öğretmen çevreden, veliden, esnaftan para toplayan, kermes düzenleyen bir tahsildar konumuna itiliyor. Öğretmen fazla mesaide ve angarya işlerde katılım sürecinin içinde yer alıyor ama programların oluşturulmasında devre dışı tutuluyor. Öğretmen unsuru gözardı edilerek bilgisayar ve teknolojik araçlar abartılıyor. Eğitim emekçisi sendikasıız ve işsiz bırakılmak isteniyor. Eğitimde özelleştirmenin kurum-sallaşması isteniyor.

Ergenlik eğitimi

Ergenlik eğitimi olarak yürütölen çalışmalar ise bilimsel, akılcı ve planlı olmaktan çok uzaktır. Yıl boyu bir saat ergenlik eğitimi gören çocuklar bu eğitimden yararlanmada daha çok ped şirketlerinin reklamlarının etkisi altında kalmaktadırlar. Cinsel eğitim fen bilimleri derslerinde ve konu ile ilgili uzmanlaşmış öğretmenler tarafından ilköğretimin 3. sınıfından başlayarak verilmelidir. Bu eğitim, çocuğun örgün eğitim süresinin dışına çıktığı yaş olan 16 yaşına kadar sürmelidir. Yürütölen cinsel eğitim programları yerel koşullara göre çeşitlendirilmelidir. Cinsel eğitim verilirken öğrenicilerin haremlik-selamlık olmamasına özen gösterilmelidir.

Herkese Nitelikli Kamusal Eğitim

Kamusal eğitim, temel bir insan hakkıdır. Devletler yurttaşlarına parasız ve nitelikli bir eğitim vermekle yükümlüdür. Ne yazık ki bugün böylesi temel bir hak, piyasa koşullarında ve rekabetçi bir anlayış ile düzenlenmeye çalışılmaktadır. Ancak, parası olanın okuyacağı, olmayanın ise bu temel hakkı kullanamadığı bir çark işletilmek istenmektedir. Bu, eğitim hakkından yararlanma ve kullanma noktasında belli bir azınlığa ayrıcalık tanımaktır. Bu tür bir tercih ise; eğitimde olanak eşitliğini zedelemekte, aynı zamanda Anayasanın eşitlik ilkesine de ters düşmektedir.

Kayıt parası, katkı payı, harç vs. türü katılımlar bu eşitsizliği derinleştirmekte, ekonomik bakımdan güçlüden yana bir belirleyiciliğe neden olmaktadır, işte bu savlardan hareketle okul öncesi eğitimden yüksek öğrenimin sonuna kadar parasız eğitim diyoruz.

1995 yılından bu yana okullarda katkı payı adı altında öğrencilerden alınan paranın bir yıllık tutarı trilyonları bulmaktadır. 50 bin lirayla başlayan katkı payı, 2000-2001 eğitim yılında 800 bin liraya kadar yükselmiştir. Tablomuzda örnek alınan üç ile ilişkin rakamlara bakıldığında toplanan paranın büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır.

1 yıllık Katkı Payı Toplam Tutarları

İl	Öğrenci Sayısı İlk, orta, mesleki teknik Öğretim	Okul Sayısı İlk, orta, mesleki teknik Öğretim	Aylık Katkı Payı	Yıllık Katkı Payı (Trilyon)(10 aylık)
İstanbul	1.832.515	1715	800.000	14.660
Ankara	739.045	1191	800.000	5.912
İzmir	579.768	1171	800.000	4.640
Toplam	3.151.328	4077	—	25.222

Türkiye'deki eğitim-öğretim sistemi nitelikli olmaktan uzaktır. Sistem, öğrencilerin bilimsel düşüncelerini engelleyen, araştırmacı yönlerini bastıran, sanatsal yaratıcılıklarını, yeteneklerini körelten, bilgiye ulaşmanın yöntemlerini öğretmekten çok ezberci ve yarışmacı bir anlayışla düzenlenmiştir. Okulda öğretilen bilgiler, yaşamı kolaylaştırmaktan uzaktır ve yalnızca not almaya dönüktür.

Başarının Ölçüm Belgesi Karne!

Başarının ölçüm belgesi sayılan karne okulların kapandığı günlerde yoğun bir biçimde tartışılmaktadır. Tamamen sı-

navlara odaklanmış eğitim sistemi kendi içinde uyguladığı bütün ölçme değerlendirme yöntemleri ile tartışmalıdır.

Sınıf tekrarı oranı yüzde 8'dir. Başarının ölçümünde subjektif değerlendirmelere dayalı not ortalamaları, objektif ve bilimsel olmayan öğrenciyi sınama yöntemleri belirleyici olmakta, istenmeyen sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

İntiharlara ve aileyi terk etmeye kadar uzanan bu serüvenin tek belgesi olan karneyi sistemden ve aileden bağımsız düşünmek olanaklı değildir. Ailenin eğitim ve kültür düzeyi, medya ile bilgi iletişim araçlarının yanlış kullanımı, eğitim-öğretim sürecini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bu etkiler çocuklarda olumsuz davranışların ortaya çıkmasına neden olmakta, başarısızlığı arttırmaktadır.

Ayrıca, kalabalık sınıflar (Türkiye ortalaması 56, büyük şehirlerde 60-70), ikili eğitim (11 bin okulda), birleştirilmiş sınıflı okullar (25 bin okulda), öğretmen açıkları (156 bin) ulaşım ve taşıma sorunları başarıyı olumsuz etkileyen başkaca etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

8 Yıllık Zorunlu İlköğretim

Dünyanı pek çok ülkesinde temel eğitim en az 9 yıl olarak uygulanmaktadır. Ülkemizde 8 yıllık eğitime geçilmiş olması bir olumluluktur. Uygulamanın 3.6 olan eğitim yılı ortalamasını yükselteceğini söyleyebiliriz. Ancak, 1997-98 eğitim-öğretim yılında başlanan 8 yıllık zorunlu ilköğretim, sorunların ortadan kalkmasını sağlayamamıştır. Çünkü, eğitim politikalarına yön veren egemen anlayış değişmemekte direnç göstermektedir.

8 yıllık zorunlu ilköğretimin kısa plan hedefleri arasında,

bilgisayar laboratuvarlı okullar, 30 kişilik sınıflar, 190 bin öğretmen alımı ve 140 bin derslik yapımı bulunuyordu.

4 yıl sonra gelinen nokta, bu hedeflerin çok gerisinde kalındığını gösteriyor. 4 yılda 106 bin öğretmen alınmış, 86 bin derslik yapılmış ve bilgisayarlı okul sayısı da 2000'de kalmıştır. Program hedeflerine ulaşamamış ve yatırımlar gerçekleştirilememiştir.

8 yıllık eğitim ile başlatılan "Eğitime Katkı Payı" uygulamasında hedeflenen sonuçlara ulaşamamıştır. Şu ana kadar bu yolla toplanan para miktarının 1 katrilyon 250 trilyon olarak gerçekleştiği kaydedilmiştir. Toplanan kaynağın, ihtiyaçları gözeterek yerinde, zamanında ve işlevsel olarak kullanılmasına ilişkin kaygılar sürmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı'nın açıklamalarında, toplanan katkı payının başta bütçe açıkları olmak üzere başka alanlara ulufe olarak dağıtıldığı belirtilmektedir. Bu anlayışın sürmesi halinde, hedeflere ulaşmak 'çok uzak bir bahara' kalacak gibi görünmektedir

ÖSS

1.5 milyon gencin 3 saatlik sınav maratonu sona erdi. Sınav, üniversiteye geçiş sistemine dair bir çok tartışmayı, sonuçların açıklanıp yerleştirme işlemlerinin yapılacağı dönemin ardından okulların açıldığı güne taşıdı.

Her sınav sonrası gençler ve aileleri 'yanlış/doğru hesapları içinde kendilerini nasıl bir geleceğin beklediğini öğrenmeye çalışıyor. Milyonlarca genç hayal kırıklığı ve bir üniver-

siteye girmenin düşleri arasında duygu karmaşası yaşıyor. Ancak biliyoruz ki, sınava giren gençlerin % 80'i kazanamamanın umutsuzluğunu ve hayal kırıklığını yaşayacak; umutlar bir başka sınava taşınacaktır.

Sınavı gelecek umutlarının gerçekleşmesinin tek yolu olarak görmek, yaşamın tek boyutlu yorumlanmasına neden olmaktadır. Mutsuzluğun bir başka kaynağı da burada yatmaktadır. Bu tür bir beklenti, sorunlar karşısında çözüm üretememeyi beraberinde getirmektedir.

Başarı ya da başarısızlığın 3 saatlik bir sınav ile ölçülmesi ve sınav sonuçlarının yaşamsal varlık yokluk nedeni sayılması, acımasız ve adaletsiz olduğu kadar bilimsellikten uzaktır. Bu adaletsiz ve eşitsiz sistemin gençlerimizi psiko-sosyal yönden hırpalamasının önüne geçilmelidir.

Sınavda bölgeler, iller ve illerin okulları arasında çok büyük farklılıklar bulunmaktadır. Ailelerin gelir durumu da başarıyı(!) etkilemektedir. Yapılan bir ankette üniversiteyi kazananların % 86'sının dershaneye gittiği, % 20'sinin ise özel ders aldığı açığa çıkmıştır.

Aynı şekilde bir başka araştırma sonucunda ise Fen, Anadolu, Özel, Süper, Öğretmen Liseleri ve Teknik Liselerin üniversiteye öğrenci göndermede ilk 6 sırayı aldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca sınıf ve öğrenme ortamlarının iyi olduğu, öğrenmeyi kolaylaştırıcı teknolojik bilişim araçlarının kullanıldığı ortamların diğerlerine göre avantaj sağladığı da bilinmektedir.

ÖS Sınavlarında ortaya çıkan başka bir sonuç ise; en başa-

rılı dersler sıralamasında matematik dersinin 8. sırada yer almasıdır. Oysa ÖS Sınavlarının sözel, sayısal ve sosyal alanların puanları matematik dersi ile temellendirilmektedir. Bir gözleme göre, 20 öğrencinin bulunduğu sınıflarda sayısal soruları yanıtlayan öğrencilerin sayısı 1.2'yi geçmediği anlaşılmıştır.

2000 yılı sınavlarında yedi binin üzerinde öğrenci 0.5'in altında puan alırken, 480 bin öğrenci 105 puanın altında kalarak daha birinci turda elenmiştir. Yüzlerce okulun üniversiteye öğrenci yerleştiremediği ÖSYM tarafından resmen açıklanmış bir sonuçtur.

Sınavlara giren öğrencilerin % 20'si bu yıl, % 80 ise geçmiş yıllarda orta öğretimi bitirenlerden oluşmaktadır. Her yıl 250-300 bin öğrenci bu seviyeyi yaşamaktadır. Böyle giderse 2003 yılında ÖSS'ye giren öğrenci sayısı 2 milyonu aşacaktır.

Türkiye, yükseköğretimde okullaşma ve yatırım sıralamasında Ürdün ve Şili'den sonra gelmektedir. Türkiye'nin GSM hasılasında yüksek öğretime ayırdığı pay tarihinin hiçbir döneminde % 1 bile olmamıştır.

Yüksek öğretim alanı tamamen yeni dünya düzeninin dayattığı koşullara terk ediliyor. IMF istediği için araştırma fonları kaldırılarak üniversitenin eli kolu bağlanmak isteniyor.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'nde 400 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin ancak %

Tinin kendi istediği bölüme girdiği görülüyor. Aynı araştır-
mada öğrencilerin % 67'si ise okuduğu fakülteden memnun
olmadığını belirtiyor. Üniversitelerin parasız olmasını iste-
yen öğrencilerin oranı ise % 65 olarak açığa çıkıyor.

1985'te liseye devam edenlerin sayısı 1.1 milyon iken
1995'te bu sayı 2.2 milyona çıkmıştır. 10 yılda rakamlar iki-
ye katlanırken, 1985-1995 arasında sınava girenlerin sayısı
400 ile 500 bin arasındadır. 2001 'de ise bu sayı 1.475.000
bine çıkmış bulunmaktadır. Talep sürekli artarken kapasite
buna yanıt vermemekte, bu nedenle de dersaneler veya
başka tür öze! kurslar önem kazanmaktadır.

2001 ÖSS'yi değerlendirdiğimizde ortaya çıkan sonuçlar,
üniversiteye giriş sistemindeki çarpıklığı gözler önüne ser-
mektedir.

1.418.914	Sınava girenler	308.303	4 ve 2 yıllık kontenjan
(581.256)	Kız	(282.142)	4 ve 2 yıllık yerleştirme
(837.658)	Erkek	(26.161)	Boş kontenjan

1.026.903 Tercih hakkı kazananlar

455.913	Okuma şansı bulanlar	262.028	Devlet tını. Öğrencileri
(194.757)	Kız	16.714	Vakıf üniversiteleri
(261.156)	Erkek	2.499	Kıbrıs üniversiteleri
		901	Yabancı üniversiteler

163.783	4 yıllık fakülte	39.183	Kazanamayanlara fırsat
118.359	2 yıllık yüksekokul	(26.161)	Ek kontenjan
173.771	Mektupla öğrenim	(13.022)	Özel yetenek sınavı

Yüksek öğretime giriş sisteminde yapılması gerekenler;

- Orta öğretimde eğitim araştırma kurulları oluşturulmalı, bu kurulların verilerine göre ortaöğretimde ilgi ve yeteneği esas alan program türleri uygulamaya konmalıdır.
- Bu programa uygun olarak orta öğretimdeki lise anarşisine son verilip, çok amaçlı liseler uygulamasına geçilmelidir. Orta öğretimdeki dersler zorunlu ve seçimlik dersler olarak planlanmalı, ders geçme-kredili sistem programına geçilmelidir.
- Yüksek öğretimin planlaması ve programlar ortaöğretimin kredili sistemi ile ilişkilendirilmeli, 4 yıl olarak önerdiğimiz çok amaçlı orta öğretim süreci teknik, fen, sosyal ve sanatsal alanlardan oluşmalıdır.
- 9 yıl olarak önerdiğimiz temel eğitim ise, ağırlıklı olarak rehberlik ve yöneltme ile davranış eğitimine dayandırılmalıdır.
- Okullaşma ve derslik sayıları arttırılmalı, öğrenci sayıları azaltılıp, ikili eğitim öğretimden normal eğiti'm-öğretime dönülmelidir. Belli branşlarda yaşanan öğretmen açıkları kapatılmalıdır.
- Üniversiteye geçiş sistemi yeniden düzenlenmelidir. Düzenlemede, 4 Yıllık lisans programları için puanlama ve

kredilendirme katsayısı esas alınmalı, üniversiteye giriş süreci içinde sınavsız olmalıdır.

- MY. Okulları YÖK bünyesinden çıkarılıp MEB'e bağlanmalıdır. MY. Okulları uygulama yapılabilecek alanlarda açılmalıdır. Bu okulları paralı hale getirme girişimleri durdurulmalıdır.
- Bütün eğitim öğretim süreçleri bilimsel, demokratik, laik ve parasız esaslar ölçüt alınarak düzenlenmelidir.

Avrupa'da Üniversiteye Giriş

Türkiye henüz ÖS Sınavıyla ilgili arayışını sürdürürken pek çok Avrupa ülkesinde üniversiteye girişte uygulanan sınav sistemi çoktan terk edildi. Orta öğretim kurumları arasında Türkiye'deki gibi bir eşitsizlik ve adaletsizlik olmamasından kaynaklı olarak sıkıntısız ve sorunsuz uygulanan sınavsız sistemde daha çok öğrencinin üniversite öncesi eğitimde gösterdiği başarı baz alınıyor. Kimi ülkelerdeki üniversiteye giriş sistemi şöyle:

İtalya: Ortaöğretimin ikinci devresini bitiren öğrenci olgunluk sınavından başarı elde ederse üniversiteye doğrudan girmeye hak kazanıyor.

Danimarka: Lise bitirme sınavında başarı sağlayan öğrenci üniversiteye sınavsız alınıyor. Aynı uygulamaya meslek lisesi öğrencileri de dahil ediliyor.

İngiltere: Üniversiteye girmek isteyen öğrenci ortaöğretimin 6. ve 7. sınıflarında ek dersler alıyor. En az iki dersten "A" alanlar üniversiteye sınavsız devam ediyor.

Hollanda: Üniversite eğitimi almak isteyen öğrenci genel liselere devam ediyor. Genel liselerdeki başarı öğrencinin üniversiteye sınavsız girmesini sağlıyor.

Almanya: "Gymnasium" adı verilen liseler öğrencileri üniversiteye hazırlıyor. Burada başarılı olanlar istedikleri bölüme sınavsız devam ediyor.

Belçika: Olgunluk eğitimi tamamlayanlar üniversiteye sınavsız alınıyor.

İrlanda: Lise eğitimi sonunda bitirme sınavı yapılıyor ve bu sınavda başarılı olanlar üniversiteye devam etme hakkını elde ediyor.

Okul Kitapları: Ders Deği! Rant Aracı

Bu yıl Ders kitaplarına yüzde 41 oranında zam yapıldı. Kullanılacak kitap sayısının ortalama 6 olduğu düşünülürse 15 milyon öğrencinin 90 milyon adet kitap satın aldığı ortaya çıkmaktadır.

Kitaba yapılan son zamlardan sonra asgari ücret ile çalışan bir velinin iki çocuğunu okutmasının ederi, 1 yıllık gelirlerine karşılık gelecektir.

Kitaba yapılan % 41 'lik zam sadece kitapla sınırlı kalmamış diğer eğitim harcamalarına da yansımıştır. Okullar açıldığına eğitim harcamaları yaklaşık yüzde 40-50 arasında zam görmüştür.

Son yapılan zamlarla birlikte kitapların ederi 2-4 milyon arasında belirlenmişti. Bir velinin her bir kitap için ortalama 2.2 milyon ödeyeceği düşünöldüğünde, 90 milyon tane kitabın toplam ederi 196 trilyonu bulmuştur.

Bu rakamlardan yola çıkılırsa ders kitaplarının öğretimi kolaylaştırıcı araç olmaktan çıkıp büyük rant getirişine dönöşeceği ortadadır. Bunun doğal sonucu, ders kitaplarının tartışma gündeminin ilk sıralarında yer almasıdır.

Yayınevlerinin kitap listeleri karşılığı okullara verdiği paralar oranında, blok listeler belirlenmektedir. Belirlenen bu listeler "çok değerli kağıt" işlemleri görmektedir. Okul idareleri, kitap listelerinin onaylanması için öğretmenler üzerinde baskı uygulamaktadır.

Okullara kaynak bulma adına yaratılan bu soygun hemen durdurulmalıdır. MEB tarafından alınan önlemlerinin göstermelik olmaktan öte gitmediği bilinmektedir. Oysa istenirse ve ciddi önlemler alınırsa bu sorunun çözüleceğini açıktır.

Ders kitaplarına ilişkin bir başka tartışma noktası ise; içerik, kapak, dizgi, dağıtım ve basıma yöneliktir. Kitaplar kalitesiz basılmaktadır. Yapılan zamların kitapların kalitesine yansıtacağına dair beklenti her zaman boşta çıkmaktadır. Zamlar, yalnızca etiket üzerinde bir değişiklik anlamına gelmektedir.

% 41 zamdan sonra kitap, kırtasiye, giyecek ve diğer giderlerin ederleri:

Sınıf	Kitap	Kırtasiye	Giyecek	Diğer (Çanta, suluk, vb)	Toplam
Lsınıf	8.800.000	8.800.000	75.500.000	25.000.000	118.100.000
2.sınıf	8.800.000	8.800.000	75.500.000	25.000.000	118.100.000
3.sınıf	8.800.000	8.800.000	87.200.000	25.000.000	129.800.000
4.sınıf	12.600.000	11.300.000	98.000.000	38.000.000	159.900.000
5.sınıf	12.600.000	11.300.000	98.000.000	38.000.000	159.900.000
6.sınıf	14.800.000	14.900.000	128.600.000	25.000.000	183.300.000
7.sınıf	15.600.000	15.200.000	129.200.000	25.000.000	185.000.000
8.sınıf	15.600.000	15.200.000	129.200.000	25.000.000	185.000.000
Lise 1	18.150.000	14.000.000	158.600.000	25.000.000	215.750.000
Lise 2	19.600.000	14.000.000	188.000.000	25.000.000	246.600.000
Lise 3	19.600.000	14.000.000	188.000.000	25.000.000	246.600.000

Yukarıda sıralananlara kayıt parası, katkı payları vb. gibi diğer giderler eklendiğinde bir velinin yapacağı harcamalar daha da artacaktır.

Ders Kitaplarında Yaşanan Sorunlara İlişkin Ne Yapılmalı ve Biz Ne Öneriyoruz?

- Öğrenci ve öğretmenler geçmiş yıllardan kalma ve süresi dolmamış, kullanılabilir durumda olan kitapları kullanmalıdır.
- Bir üst sınıfa geçen öğrenciler ders kitaplarını alt sınıflardaki öğrencilere veya okullara bırakmalıdır. Okullar bu tutumu özendirecek önlemler almalıdır.

- Yoksul ve gelir düzeyi düşük olan öğrencilere bakanlık ücretsiz kitap dağıtımı yapmalıdır.
- Gerekli kitaplar dışında kitap aldırılmamalıdır.
- Okullarda oluşturulan kitap listeleri ciddi biçimde denetlenmeli, blok liste oluşumları incelenmelidir.
- Kılık, kıyafette anlaşmalı mağaza zorunluluğu kaldırılmalı, öğrenciler bu konuda serbest bırakılmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı kitap sorununu çözmek için sendikamız ile ilişki içinde olmalı, konuya ilişkin önerilerimiz değerlendirilmelidir.

Gene! değerlendirmeler ışığında istemler:

- Eğitim emekçilerinin çalışma ve yaşam koşulları düzeltilmeli insanca yaşayacak bir ücret verilmelidir.
- Çalışanların örgütlenmeleri önünde engel olan yasalar kaldırılmalıdır. Yeni yasa grev ve toplu sözleşme içerecek, bütün kamu çalışanlarını kapsayacak, özgürlükçü, demokratik, ve katılımcı bir anlayış ile yeniden düzenlenmelidir.
- Kamusal eğitim hakkını savunma sadece Türkiye ile sınırlı değil, evrensel boyuttadır. Bütün ülkelerde savunulmaktadır. Yurttaşların eğitim ve öğretim hakkını korumaya yönelik önlemler alınmalıdır.
- Küreselleşme ile birlikte yaşam alanlarımız çeşitliliğini yi-

tirmekte, çevre ve doğa hızla kirlenmektedir. Çevre ve doğayı koruyacak önlemler ivedilikle alınmalıdır.

- Ulusal ekonomiler uluslararası tekellerin insafındadır. Bu ekonomik sistemden etkilenen bütün sosyal alanlarda (eğitim, sağlık, sosyal güvenlik) nitelikli ve sosyal devlet anlayışına uygun köklü değişiklikler yapılmalıdır.
- Öğretmen yetiştirme meslek etiği ile işe alma ülkenin gereksinimleri gözetenmeden yeni liberal ekonomik programlara göre planlanmaktadır. Bu tutum terk edilmelidir.
- Değişen, gelişen çağın koşullarını ve bilimsel bilgiyi özümseyecek, öğrenmenin yöntemlerini öğretecek öğretmenler yetiştirilmelidir. Öğretmen yetiştirmeye yönelik eğitim üniversiteleri uygulaması başlatılmalıdır.
- Teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkan yeni bilgi araçları ve bilgisayarlı eğitim, öğrenme ortamlarına taşınmalıdır.
- Nüfus artışının ve genç nüfus oranının yüksek olduğu Türkiye'de, okul ve derslik sayıları, fiziki alt yapı yeterli düzeye çıkartılmalıdır.
- Sınıflar 30 öğrencili düşünülüğünde 151 bin dersliğe ihtiyaç olduğu açığa çıkmaktadır. Bu açığı gerekli yatırımlar yapılarak süratle kapatılmalıdır.
- İdari yapı demokratik bir tarzda yeniden yapılandırılmalıdır. Çalışanlar kendi yöneticilerini kendileri seçmelidir. Çalışanlar eğitimin her aşamasında kararlara katılmalıdır.
- Türkiye toplumunu oluşturan bütün kimliklerin kendi ana-

dillerini ve kültürlerini kullanabilmelerinin olanakları yaratılmalıdır.

- Okul öncesi eğitim iki yıl olarak yaygınlaştırılmalıdır.
- Eğitim ve öğretim sistemi 9 yıl temel eğitim ve 4 yıl orta-öğretim olmak üzere toplam 13 yıl kesintisiz olarak düzenlenmelidir.
- YÖK kaldırılmalı, yükseköğretim özerk, demokratik ve bilimsel bir yapıya kavuşturulmalıdır. Üniversiteye giriş sistemi yeniden ele alınmalıdır.
- Başta 12 Eylül döneminin ürünü olan anayasa olmak üzere tüm anti demokratik yasalar, disiplin yönetmelikleri, genelgeler demokratikleştirilmeli, cezalar ve sürgünler geri alınmalı, eğitim emekçilerinin siyaset yapmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Sonuç yerine

Eğitim öğretim sistemi, niteliği olmayan, yönlendirme ve rehberliği geliştirmekten, öğrencilerin bilimsel düşünmesini sağlamaktan, sanatsal yaratıcılıklarını ve yaşamsal becerilerini ortaya çıkartmaktan uzaktır. Ezberci, eleyici ve yalnızca sınavlara odaklanmış bu eğitim sisteminde fırsat eşitsizliği her geçen yıl daha da derinleşmektedir.

Öğrenciler, veliler, toplumun bütün duyarlı kesimleri olarak milyonlarca gencin üniversite kapılarında yığılmasına neden olan sistemi sorgulamakla yükümlüdür. Çünkü mevcut sistem, genç bir nüfusa sahip olan ülkemizi psikolojik ve sosyolojik sıkıntıların girdabında tutuyor. Sistem, yüksek öğ-

retim alanına gerekli yatırımları yapmıyor, istihdam sorununu bir türlü çözemiyor ve diplomalı işsizler ordusunun oluşmasına neden oluyor.

Eğitim sistemini siyasal, ekonomik sistemden ayrı düşünmek olanaklı değildir. "Deveye sormuşlar neren eğri, nerem doğru ki" demiş. Bu yüzden eğitim sistemindeki aksaklıklar ve yanlışlar ülkemizin ekonomik, siyasal ve kültürel sistemi içinde değerlendirilmeli, çözüm önerileri de lokal tedbirlerden daha çok köklü ve radikal değişiklikler boyutunda ele alınmalıdır.

Bütün bu sonuçlar okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim öğretim sisteminin yeniden yapılanmasının zorunlu olduğunu göstermektedir. Önerdiğimiz modelin yaşama geçirilmesi durumunda önümüzdeki yıllarda üniversite kapılarında oluşan yığılmalar azalacak, bu alanda yapılacak yatırımlar ve yeni istihdam alanlarının yaratılması sonucu yüksek öğretime giriş sorun olmaktan çıkacak, sınavlı sistem sona erdirilecektir.

Sonuç olarak; 2001-2002 eğitim öğretim yılının ve sonraki yılların önemli tartışma konularını; "Herkese nitelikli ve kamusal eğitim", "Öğretmen yetiştirme, işe alma ve eğitimde özelleştirme" oluşturacaktır.